

ст. викладач Шумченко Т.І.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Засоби вираження змінних елементів речення (на матеріалі франкомовних науково-популярних текстів)

Кожне речення, як мінімальна комунікативна одиниця, містить змінні та постійні елементи. До змінних, як відомо, належить категорія модусу. Категорія модусу, у свою чергу, має категорії, орієнтовані на мовця: категорії істинності, модальності, структуру акту мовлення, категорію емотивності. Категорії, орієнтовані на співрозмовника поділяються на такі: категорія цілеспрямованості висловлення, категорія інформативності та категорія мовної ситуативності [1; 2; 3]. Категорії, орієнтовані на мовця є більш численною групою категорій. Отже, як зазначалося вище до цієї групи відносяться такі категорії:

1) Категорія істинності – речення відображають наявність або відсутність об'єктів та ознак чи зв'язків між ними. Заперечні речення мають специфічну ознаку, маркер – заперечення. Основний спосіб вираження заперечення полягає у вживанні заперечних часток (*ne*), (*pas*), займенників (*rien*, *personne*), детермінативів (*aucun*). Наприклад: *Tout le monde ne présente pas le meme risque de contracter à une infection.*

2) Категорія модальності (можливість \ дійсність, впевненість \ сумнів, бажаність \ небажаність).

Категорія модальності виражає відношення мовця до змісту висловлювання та змісту висловлювання до дійсності: *Premièrement, elle*

pourrait mettre à mal le réseau européen de distribution de l'électricité, qui repose désormais à 10 % sur l'énergie solaire.

3) Структура акту мовлення: категорія особи, категорія часу і виду. Категорія особи виражає співвіднесеність носія дії або ознаки з учасниками мовленнєвого акту: *On comprend que cette expérience ait été en partie financée par la Défense Agency. Les chercheurs signalent également que lorsqu'un nouveau-né donne des signes physiques de douleur, ils recourent le plus souvent à l'administration d'eau sucrée.*

Категорія часу передається за допомогою системи засобів, що формують лексико-граматичне поле часу: *Qu'on le croie ou pas, jusque-là aucune étude scientifique ne prouvait de manière claire que les nouveaux-nés, dont le cerveau est encore en cours de développement, ressentiaient la douleur comme nous, les adultes.*

Le 14 mai dernier, le tribunal de grande instance de Paris a débouté la direction du Printemps Haussmann opposé au comité d'entreprise dans l'affaire sur le travail de nuit.

Категорія виду виражає розгортання процесу у часі у відношенні до його лімітів чи результату:

Les physiciens ont enfin compris comment le sol résiste à l'impact d'une météorite.

4) Категорія емотивності.

Емотивність це вираження емоцій – суб'єктивних реакцій людини, його переживань, що виникають під впливом зовнішніх факторів. Спільною ознакою емотивних речень є специфічна інтонація, яку можна виразити на письмі знаком оклику.

Car bien que partielle, elle provoquera une chute de la luminosité de 80 % !

Eclipse : c'est le jour J !

Категорія емотивності у науковому підстилі зустрічається здебільшого в заголовках.

Категорії, орієнтовані на співрозмовника, становлять менш численну групу категорій. До цієї категорії належать:

1) Категорія цілеспрямованості висловлювання, що містить такі підкатегорії: розповідь, питання, спонукання, побажання.

Метою спілкування є обмін інформацією, вираження побажання чи спонукання співрозмовника до певних дій. Призначення спонукальних речень – спонукати до дій, питальних – запит інформації, розповідних – передача інформації.

Afin d'observer ce fascinant spectacle naturel, n'oubliez pas vos lunettes spéciales !

2) Категорія інформативності (актуальне членування речення).

Кожне речення є носієм інформації. Але нова інформація може бути зрозуміла слухачу у тому разі, якщо вона орієнтована на його попередні знання предмету. Тому повна інформаційна структура речення складається з відомою частини, що називається темою, і з ядра інформації, яке називається ремою.

Néanmoins, les deux régions non activées – l'amygdale et le cortex orbitofrontal – sont celles qui permettent aux adultes d'interpréter le stimulus douloureux.

3) Категорія мовної ситуативності, що охоплює соціальний аспект спілкування і функціонально-стилістичні модифікації форм [1, с. 276].

Література:

1. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка: / Владимир Григорьевич Гак. – М.: Добросвет, 2000. – 832 с.
2. Захарова, Е. П. Типы коммуникативных категорий / Е. П. Захарова // Проблемы речевой коммуникации : межвуз. сб. науч. тр. – Саратов : Изд-во Саратов. ун- та, 2000.
3. Теньер Л. Основы структурного синтаксису / Л. Теньер. – 1988. – С. 385.